

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
Grigol Robakidze University

ხელნაწერის უფლებით
With the right of manuscript

თეა ჯუღელი
Tea Jugeli

„ვალდებულების შესრულების სუბიექტები“
„Obligation Fulfillment Subjects“

საგანმანათლებლო პროგრამა: სამართალი
Educational program: Law

დისერტაცია წარდგენილია სამართლის დოქტორის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად
Thesis submitted for the degree of Doctor of Laws

რეზიუმე

Abstract

თბილისი

Tbilisi

2024

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

თეა ჯუღელი

„ვალდებულების შესრულების სუბიექტები“

საგანმანათლებლო პროგრამა: სამართალი

დისერტაცია წარდგენილია სამართლის დოქტორის
აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

რეზიუმე

თბილისი

2024

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

მეცნიერ-ხელმძღვანელი:

ზურაბ ძლიერიშვილი,

სამართლის დოქტორი,

პროფესორი

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის
უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში, თბილისი,
ირინა ენუქიძის №3 (აღმაშენებლის ხეივანი
მე-13 კმ)

სარჩევი

შესავალი	4
კვლევის მიზანი და ამოცანები	11
მეცნიერული ჰიპოთეზა.....	13
დასკვნა	19

შესავალი

1997 წლის 25 ნოემბრიდან საქართველოში ამოქმედდა ახალი სამოქალაქო კოდექსი, რომელიც გერმანული სამართლის რეცეფციის შედეგს წარმოადგენს. მიუხედავად ამისა, საქართველოს კანონმდებლობა მთლიანობაში მეტწილად იზიარებს ევროკავშირის კანონმდებლობის სულისკვეთებას, არსებობს ცალკეული საკითხები უშუალოდ ვალდებულების შესრულების სუბიექტებთან დაკავშირებით, რომლებიც საკმარისი სიცხადით არ არის ფორმულირებული ან რეგლამენტირებული, რაც წარმოშობს პრაქტიკულ სირთულეებს და ქმნის სამართალურთიერთობის მონაწილეთათვის უფლების დაცვასთან დაკავშირებულ რისკებს. აღნიშნულ საკითხებს შორის აღსანიშნავია ვალდებულების შესრულების სუბიექტებისა და სამართალურთიერთობის მონაწილეთა გამიჯვნასთან დაკავშირებული სირთულეები; ციფრული პლატფორმის მეშვეობით ხელშეკრულების დადებისას მომხმარებელთა უფლებების დამცავი კანონმდებლობის საკმარისად განსაზღვრულობისა და შემოთავაზებული დაცვის საერთაშორისო დირექტივებთან შესაბამისობის საკითხები;

არასახელმწიფო ვალდებულების, კერძოდ, ავტოსატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციის დროს წარმოშობილი ზიანის ანაზღაურებაზე პასუხისმგებელი სუბიექტის განსაზღვრის პრობლემა, ბრალის გარეშე პასუხისმგებლობა, ობიექტური გამართლება და სამართლებრივი ჩარჩოს საკმარისი განსაზღვრულობა. ზემოაღნიშნულ საკითხთა საკანონმდებლო მოწესრიგება ხასიათდება არასრულყოფილი/ფრაგმენტური და ხშირ შემთხვევაში ბუნდოვანი რეგლამენტაციით, რაც ზრდის კვლევის ინტერესს.

საზოგადოებრივი ურთიერთობის განვითარების კვალდაკვალ ყოველდღიურად იზრდება მოთხოვნა ვალდებულებითსამართლებრივი ურთიერთობის დამყარებაზე. სამართალურთიერთობის მონაწილეები, ხელმეორეულების თავისუფლების პრინციპზე დაყრდნობით, ხშირად თანხმდებიან იმგვარ სამართლებრივ ურთიერთობაზე, რომელიც პირდაპირ არ არის მოწესრიგებული საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით . ვალდებულების შესრულების შემთხვევაში უფლების ეფექტიანი დაცვის მიზნით, პირველ რიგში, დგება

ვალდებულების შესრულებაზე პასუხისმგებელი სუბიექტების იდენტიფიცირების საკითხი, რაც ყოველთვის არ წარმოადგენს მარტივ სამართლებრივ საქმეს. ზოგჯერ მხარისათვის სრულიად ბუნდოვანია, ვინ არის მის წინაშე შესრულების განხორციელებაზე ვალდებული პირი. აღნიშნული განსაკუთრებით პრობლემურია ციფრულ ეპოქაში ციფრულ პლატფორმებზე ხელშეკრულების დადებისას. ამ დროს მომხმარებლისათვის/შემძენისათვის ბუნდოვანი და გაურკვეველია, ვისთან ამყარებს სამართლებრივ ურთიერთობას, უფრო მეტიც, პრობლემურია პლატფორმის პროვაიდერისა და მესამე პირის/გამყიდველის პასუხისმგებლობის ფარგლების ერთმანეთისაგან გამიჯვნის, მათი სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრისა და ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულების ან შეუსრულებლობის შემთხვევაში პასუხისმგებელი სუბიექტის იდენტიფიცირების საკითხები. აღნიშნული პრობლემა აშკარა დაბრკოლებებს წარმოშობს იმ დროს, როცა ისეთ ციფრულ პლატფორმებზე ვაჭრობა, როგორცაა Amazon, eBay უფრო და უფრო აქტუალური ხდება. ამდენად, მომხმარებელთა ინტერესების დაცვა და ეფექტური სამართლებრივი ჩარჩოს უზრუნველყოფა, მათ შორის,

სამართალურთიერთობის მონაწილე სუბიექტთა შორის პასუხისმგებლობის განაწილების კუთხით განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს. ამასთანავე კერძოსამართლებრივი ურთიერთობებში განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონეა ვალდებულებითი ურთიერთობის სუბიექტებისა და უშუალოდ შესრულების სუბიექტთა ერთმანეთისაგან გამიჯვნა და მათი უფლებრივი მდგომარეობის ანალიზი. საგულისხმოა, რომ ცალკეულ სამართლებრივ ურთიერთობაში შეიძლება წარმოიშვას კონფლიქტი ვალდებულების შესრულების სუბიექტებთან დაკავშირებით, კერძოდ, მესამე პირის მიერ ვალდებულების შესრულებას შეიძლება შეეწინააღმდეგოს უშუალოდ მოვალე ობიექტური საფუძვლიდან გამომდინარე. რა შემთხვევაში შეიძლება/არ შეიძლება მოვალის პატივსადები საფუძვლის გათვალისწინება, რა სპეციფიკით ხასიათდება შესრულების სუბიექტთა დადგენის პროცესი (ამ შემთხვევაში კვლევისთვის განსაკუთრებით საინტერესოა საპენსიო რეფორმის ფარგლებში ვალდებულების შესრულების სუბიექტების საკითხი, როგორც ახალი თვისობრივად განსვავებული სამართლებრივი ურთიერთობა), რა ეფექტი აქვს მესამე პირის მიერ ვალდებულების შესრულებას.

სწორედ დასახელებულ საკითხთა პრაქტიკული მნიშვნელობა განაპირობებს მეტწილად საკვლევი თემის აქტუალურობასაც.

სადისერტაციო ნაშრომში განხილულია სწორედ ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა სტატუსი და მათი სამართლებრივი მდგომარეობა, სახელშეკრულებო და არასახელშეკრულებო ვალდებულებების შემთხვევაში ვალდებულების შესრულების სამართლებრივი შედეგები, გამოკვლეულია ვალდებულებითი ურთიერთობების მონაწილეთა, ისევე როგორც უშუალოდ ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა უფლება-მოვალეობების მიმართება, ის სამართლებრივი პრობლემები, რომლებიც შესაძლოა მოჰყვეს თანამედროვე გლობალური ტექნოლოგიების განვითარების შემთხვევაში ციფრული პლატფორმის მონაწილეთა უფლებების რეალიზებას. ნაშრომში განსაზღვრულია სამართლებრივ პრობლემათა გადაჭრის გზები, ეროვნული და უცხო ქვეყნის სასამართლო პრაქტიკისა და სამეცნიერო ლიტერატურის ანალიზის საფუძველზე, შემუშავებულია საკანონმდებლო ხარვეზების

აღმოფხვრის საშუალებები, მათ შორის, საკანონმდებლო აქტებში ცვლილების შეტანის თაობაზე წინადადებები.

და კვლევის საფუძველზე შეთავაზებულია თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობის მქონე რეკომენდაციები.

საგულისხმოა, რომ დასახელებული საკითხების განხილვა არსებული სასამართლო პრაქტიკისა და სამეცნიერო ლიტერატურის სინთეზურ გაანალიზებასა და სიღრმისეულ კვლევას მოითხოვს. სადისერტაციო ნაშრომზე მუშაობისას შესწავლილი იქნა როგორც საქართველოს, ისე უცხო ქვეყნების კანონმდებლობა და სასამართლო პრაქტიკა, ასევე განხორციელდა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოსა და ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს ცალკეულ გადაწყვეტილებათა ანალიზი. სწორედ ამ მიზნით, ნაშრომში გამოყენებულია კვლევის შემდეგი მეთოდები: შედარებით-სამართლებრივი; სისტემური; ანალიტიკური; აბსტრაგირების; ანალოგია.

ნაშრომის მეცნიერული სიახლე

1. სადისერტაციო ნაშრომით პირველად განხორციელდა საქართველოს კანონმდებლობაში არსებული ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა სტატუსის, მათი უფლება-მოვალეობების, ვალდებულებითი ურთიერთობის მონაწილეთა და მხარეთა გამიჯვნის საკითხების სიღრმისეული ანალიზი, სამეცნიერო ლიტერატურისა და სასამართლო პრაქტიკის სისტემური კვლევის საფუძველზე. კვლევის შედეგად შემუშავებულ იქნა ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა და მხარეთა გამიჯვნის კრიტერიუმები, სუბიექტთა სამართლებრივი სტატუსი და უფლება-მოვალეობების ფარგლები.

2. კვლევის საფუძველზე განხორციელდა ქსელურ ხელშეკრულებებში ჩართულ პირთა, როგორც ვალდებულებითი ურთიერთობის სუბიექტთა სამართლებრივი მდგომარეობის ანალიზი და არსებული პრობლემების იდენტიფიცირება;

3. კვლევის საფუძველზე, პირველად განხორციელდა საკენსიო რეფორმის ფარგლებში არსებული მოწესრიგების

სიღრმისეული ანალიზი და ჩამოყალიბდა შესაბამისი მეცნიერული დასკვნები.

კვლევის მიზანი და ამოცანები

კვლევის მიზნებია:

- შესწავლილ იქნას ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა სტატუსი და სამართლებრივი პროცედურა ცალკეულ სამართალურთიერთობებთან მიმართებით საქართველოს და უცხო ქვეყნის კანონმდებლობების ანალიზის გზით;
- გამოვლინდეს ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა განსაზღვრასთან დაკავშირებული თავისებურებანი, სამართალურთიერთობის მონაწილე პირთა უფლებების ეფექტიანად დაცვის მიზნით;

- კვლევის საფუძველზე შემუშავებულ იქნეს კანონმდებლობის სრულყოფის წინადადებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს სამართალურთიერთობის მონაწილეებს ცალკეული სამართლებრივი ურთიერთობების დამყარებასა და სამართლებრივი შედეგების განჭვრეტაში.

კვლევის ამოცანებია:

- ვალდებულების შესრულების ცნებისა და სუბიექტების სამართლებრივი მდგომარეობის ანალიზი;
- საქართველოს კანონმდებლობაში არსებული საკანონმდებლო მოწესრიგების დეტალური მიმოხილვა და კანონმდებლობის მიღმა დარჩენილი საკითხების იდენტიფიცირება;
- ანგლო-ამერიკული და კონტინენტური სამართლის სისტემის მქონე ქვეყნების კანონმდებლობისა და სასამართლო პრაქტიკის შედარებითი ანალიზი;

- საერთაშორისო სამართლებრივ აქტებთან (დირექტივებთან) საქართველოს კანონმდებლობის თავსებადობის კვლევა;
- კვლევის პროცესში გამოვლენილი გადაუწყვეტი საკითხების სრულად მოწესრიგებისთვის შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება;
- ვალდებულების შესრულების სუბიექტების სტატუსთან დაკავშირებით გამოვლენილი საკანონმდებლო ხარვეზის აღმოსაფხვრელად შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების პროექტის შემუშავება.

მეცნიერული ჰიპოთეზა

ვალდებულების შესრულების პროცესში ვალდებულების შესრულების სუბიექტებისა და მათი უფლებამოსილების ფარგლების დადგენასთან დაკავშირებული ხარვეზები

სავარაუდოდ, აღმოიფხვრება საქართველოს შესაბამისი კანონმდებლობის ევროპულ დირექტივებთან და სტანდარტებთან ჰარმონიზაციის შემთხვევაში.

სადისერტაციო ნაშრომი შედგება შესავლის, რვა თავისა და დასკვნისაგან.

ნაშრომის შესავალი ნაწილი მოიცავს ისეთი საკითხებს განხილვას, როგორებიცაა: საკვლევი პრობლემატიკა და კვლევის აქტუალობა; კვლევის მიზანი; კვლევის ამოცანები; მეცნიერული ჰიპოთეზა; სტრუქტურა; მეცნიერული სიახლე.

ნაშრომის პირველ თავში განიხილება კვლევის თეორიული კონტექსტი. ზემოაღნიშნული თავი მოიცავს მსჯელობას შემდეგ საკითხებზე: ვალდებულების შესრულების არსი და სამართლებრივი შედეგები ლიტერატურის ანალიზის გზით;

ნაშრომის მეორე თავი ეთმობა კვლევისა და კვლევის მეთოდოლოგიას, სადაც კვლევის შედეგები წარმოდგენილია შეჯამების სახით.

ნაშრომის მესამე თავი ეძღვნება ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა წრეს. ამ ნაწილში განხილულია სხვისი ვალდებულების შესრულებისათვის აუცილებელი კომპონენტები, კერძოდ, სხვისი ვალდებულების გაცნობიერებული შესრულება, როგორც მესამე პირის მიერ ვალდებულების შესრულების აუცილებელი წინაპირობა, ნაშრომის მესამე თავი მოიცავს მსჯელობას შესრულების პირადად განხორციელების შემთხვევებზე, მესამე პირის მიერ გამოხსნის უფლების გამოყენების თავისებურებაზე. ამავე თავში განხილულია ასევე მესამე პირის მიერ ვალდებულების შესრულებისა და ვალის გადაკისრების ურთიერთმიმართების საკითხი.

ნაშრომის მეოთხე თავში საუბარია სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა უფლებამოსილების ფარგლებზე, კერძოდ, მესამე პირის მიერ ვალდებულების შესრულებისას მოვალის დაცვის იმგვარ გარანტიებზე, როგორებიცაა ვალდებულების შესრულების დადასტურების მტკიცების საშუალება: მესამე პირის, ასევე თავდების მიერ ხანდაზმული ვალდებულების შესრულების

ეფექტი უშუალოდ მოვალისათვის. ამავე თავში განხილულია გენერალური საკრედიტო ხელშეკრულების ფარგლებში თავდების, როგორც ვალდებულების შესრულებაზე სოლიდარულად პასუხისმგებელი პირის, დაცვის საშუალებები.

მეხუთე თავი შეეხება სუბროგაციის შემთხვევაში ვალდებულების შესრულების სუბიექტების განსაზღვრის თავისებურებებს. აღნიშნულ თავში განხილულია სუბროგაციის არსი, მზღვეველზე სუბროგაციული მოთხოვნის გადასვლის ფარგლები, სუბროგაციის წესით მოთხოვნის დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებული პრაქტიკული სირთულეები და მათი გადაჭრის გზები.

მეექვსე თავი შეეხება დაგროვებითი პენსიის დროს ვალდებულების შესრულების თავისებურებებს. აღნიშნულ თავში საუბარია დაგროვებითი პენსიის არსებული სისტემის არსზე, დაგროვებითი პენსიის საჯარო თუ კერძო სამართლისადმი მიკუთვნების ფაქტზე, საპენსიო სქემაში ჩართულ სუბიექტთა სტატუსსა და სამართლებრივ

მდგომარეობაზე, ასევე საპენსიო სქემის არსებული მოდელის კონსტიტუციურ-სამართლებრივ ასპექტებზე.

მეშვიდე თავი შეეხება ელექტრონული კომერციის პროცესში მხარეთა ინტერესების დაცვასთან დაკავშირებულ გამოწვევებს. აღნიშნულ თავში განხილულია ელექტრონული კომერციის სამართლებრივი რეგლამენტაცია, ციფრული პლატფორმის არსი, მხარეები, მომხმარებელთა ინტერესების დამცავი საკანონმდებლო მოწესრიგება, მათ შორის პერსონალური მონაცემების დაცვის კონტექსტში.

მერვე თავში განხილულია მომეტებული საფრთხის წყაროს რეალიზაციის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე უფლებამოსილ სუბიექტთა წრის განსაზღვრის თავისებურებანი, კერძოდ, სატრანსპორტო საშუალების მესაკუთრის, როგორც ზიანის ანაზღაურებაზე ვალდებული პირის, გამიჯვნა სატრანსპორტო საშუალების მფლობელისგან. ამავე თავში შეფასებულია ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელის სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე არსებული სასამართლო პრაქტიკა. ამავე

თავში საუბარია დავალების გარეშე სხვისი საქმეების შესრულების სუბიექტთა თავისებურებაზე, ქმედუნარიანობაზე, როგორც მოთხოვნის წარმოშობის აუცილებელ წინაპირობებზე, გაანალიზებულია როგორც საქართველოს, ისე სხვა ქვეყნების სამართლებრივი სისტემები.

ნაშრომის დასკვნით ნაწილი ითვალისწინებს კვლევის შედეგად შემუშავებულ რეკომენდაციებს, რომელთა მიზანია საკვლევი საკითხების საქართველოს კანონმდებლობაში სრულყოფა, ასევე ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის განვითარება.

დასკვნა

კვლევის შედეგად ჩამოყალიბებული დასკვნები შეიძლება შემდეგი სახით ჩამოყალიბდეს:

1. კვლევის შედეგად დადგინდა ვალდებულების შესრულების სუბიექტებისა და ვალდებულების სუბიექტების ურთიერთმიმართების საკითხი. კერძოდ, ვალდებულებითი ურთიერთობის რელატიური ხასიათის მიუხედავად, ვალდებულების შესრულების სუბიექტები შეიძლება ყოველთვის არ იყოს ვალდებულების სუბიექტების იდენტური. შედეგად გამოიკვეთა საქართველოს კანონმდებლობის არჩევანი პროკრედიტორული კონცეფციის სასარგებლოდ, რომლის მიხედვითაც, მესამე პირის მიერ ვალდებულების შესრულებისას არ მოითხოვება მოვალის თანხმობის არსებობა, უფრო მეტიც, მისი საწინააღმდეგო ნება არ წარმოადგენს კრედიტორისათვის მბოჭავი ხასიათის მოქმედებას.

კრედიტორი ამ შემთხვევაშიც აღიჭურვება მხოლოდ შესრულების მიღების უფლებამოსილებით.

აუცილებელია აღინიშნოს პროკრედიტორული კონცეფციის აღიარებისა და კრედიტორისათვის აბსოლუტური თავისუფლების და მისი ნების პრიორიტეტულობის უპირობო აღიარების უარყოფითი ასპექტები: აღნიშნულმა შეიძლება წარმოშვას სირთულეები მოვალის ინტერესების დაცვის პროცესში, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, როცა კრედიტორი არაკეთილსინდისიერად უარყოფს მესამე პირის მიერ განხორციელებულ შესრულებას უარის თქმის კანონით განსაზღვრული საფუძვლების არარსებობის შემთხვევაში. კრედიტორის მსგავსმა ქმედებამ, შესაძლოა შექმნას მოვალისათვის არსებითი ზიანის მიყენების საფრთხე, შედეგად, მოვალისა და კრედიტორის ინტერესებს შორის კრედიტორის სასარგებლოდ გონივრული ბალანსის დარღვევის რისკები. მსგავს შემთხვევაში მიზანშეწონილია განსაკუთრებული მნიშვნელობა შეიძინოს კრედიტორის მიერ უფლების კეთილსინდისიერად

განხორციელების ფაქტის დადგენამ და ამ უკანასკნელის მიერ უფლების ბოროტად გამოყენების შემთხვევაში მოვალის ინტერესების სათანადო დაცვის უზრუნველყოფამ. მოვალის ინტერესების დამცავ ერთ-ერთ საშუალებად შეიძლება დადგინდეს კრედიტორის ვადის გადამცილებლად ჩათვლა, შედეგად, ნივთის შემთხვევითი დაღუპვისა და დაზიანების რისკის კრედიტორზე გადატანა და მოვალისაგან ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უარყოფა.

2. სსკ-ის ხარვეზად უნდა იქნეს მიჩნეული მესამე პირის მიერ მოვალის ნაცვლად შესრულების სუროგატივ სამართლებრივი შედეგების მოუწესრიგებლობა, კერძოდ, კანონმდებელი არ ახდენს მესამე პირის მიერ მოვალის ნაცვლად შესრულების სუროგატის დასაშვებობისა და მისი სამართლებრივი შედეგების განჭვრეტის შესაძლებლობას, მაშინ როცა მოვალის მიერ ვალდებულების შესრულების შემთხვევაში პირდაპირ მიუთითებს შესრულების სუროგატის გამოყენების დასაშვებობაზე.

სამართალურთიერთობაში მესამე პირის როლისა და სამართლებრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით, მიზანშეწონილად უნდა იქნეს მიჩნეული მესამე პირის მიერ შესრულების სუროგატით ვალდებულების შესრულების შეზღუდვა. საკითხის მსგავსი განმარტება სრულ შესაბამისობაშია სსკ-ის 442-ე მუხლის დანაწესთან, რომელიც ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვისათვის ერთ-ერთ სავალდებულო წინაპირობად ადგენს ორ პირს შორის ურთიერთმოთხოვნების არსებობას. მესამე პირის მიერ ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვის შემთხვევაში, არ არის მოცემული აღნიშნული ელემენტი, კერძოდ, მესამე პირსა და კრედიტორს შორის არ არსებობს ურთიერთმოთხოვნები, რაც ასევე აბრკოლებს ამ ინსტიტუტის გამოყენების ობიექტურ შესაძლებლობას. ამდენად, ამ შემთხვევაში ნორმათა სისტემური განმარტების საფუძველზე უნდა გამოირიცხოს მესამე პირთა მიერ შესრულების სუროგატით ვალდებულების შესრულების შესაძლებლობა.

3. მესამე პირის მიერ სხვისი ვალდებულების შესრულების მოტივების დადგენისას, მათ შორის გაცნობიერებული თუ გაუცნობიერებელი შესრულების შემთხვევაში, გადამწყვეტად უნდა იქნეს მიჩნეული ობიექტურ კრეტერიუმებზე დაფუძნებული მიმღების თვალსაწიერი. საკითხის მსგავსი გადაწყვეტა არ იწვევს მესამე პირის უფლებრივი მდგომარეობის გაუარესებას. აღნიშნულის მიუხედავად, რეკომენდირებულია მესამე პირებმა შესრულებისას მიუთითონ საკუთარი თუ სხვა პირის ვალდებულების შესრულების განზრახვაზე. მითითება შეიძლება განხორციელდეს აშკარა ან კონკლიუდენტური ფორმით, რაც საკანონმდებლო დონეზეც შეიძლება მოწესრიგდეს.

4. კვლევის საფუძველზე განისაზღვრა, რომ საქართველოს კანონმდებლობის სისტემური ანალიზის შედეგად, მკაცრად პირადი ხასიათის ვალდებულების შესრულება მოვალის ნაცვლად მესამე პირის მიერ არ არის ნებადართული. მიუხედავად საქართველოს კანონმდებლობით

მკაცრად პირადი ხასიათის ვალდებულების მესამე პირის მიერ შესრულების გამორიცხვისა, ამგვარი შესრულების განხორციელებისას, მიზანშეწონილად უნდა იქნეს მიჩნეული, შესრულების მიღების კრედიტორის ნებაზე დამოკიდებულება, რათა დაცულ იქნეს კრედიტორის ინტერესები.

5. სრულად უნდა იქნეს გაზიარებული კანონმდებლობაში არსებული დაშვება მკაცრად პირადი ხასიათის ურთიერთობის შემთხვევაშიც, დამხმარე პირთა მონაწილეობის დასაშვებობის თაობაზე. ამგვარი აკრძალვა მართოდენ გაართულებდა სამოქალაქო ბრუნვას და დააბრკოლებდა მოვალის მიერ განსაკუთრებით დიდი მოცულობის სამუშაოების არსებობისას მისი შესრულების შესაძლებლობას.
6. კვლევის შედეგად გამოიკვეთა სსკ-ის 372-ე მუხლის განსხვავებული განმარტების საჭიროება. სამოქალაქო სამართალურთიერთობის მრავალფეროვნების გათვალისწინებით, შესაძლებელია მესამე პირს

ჰქონდეს პირადი ინტერესი მოვალის ნაცვლად ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების მიმართ. საქართველოს კანონმდებლობით აღნიშნული მოცემულია იმ შემთხვევაში, როცა მოვალის ქონების მიმართ მესამე პირს გააჩნია რაიმე ინტერესი (სსკ-ის 372-ე მუხლი) ან როდესაც მესამე პირის ქონებაა გამოყენებული მოვალის მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებად და ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო არსებობს რეალური საშიშროება იმისა, რომ მესამე პირი დაკარგავს თავის უფლებას ქონებაზე. აღნიშნული გამართლებულია მესამე პირთა ინტერესების დაცვის საჭიროებით. ამასთან, დასახელებულ შემთხვევაში, მიუხედავად იმისა, რომ სსკ-ის 372-ე მუხლი მიუთითებს ნივთებზე, რომლებსაც მარტოოდენ სხეულებრივი საგნები მიეკუთვნება, არ უნდა მოხდეს განსახილველი მუხლის ვიწრო, სიტყვასიტყვითი განმარტება. მესამე პირის ინტერესის დაცვის ანალოგიური საჭიროება და უფლების დარღვევის მსგავსი რისკები დგება იმ შემთხვევაშიც, როცა მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებად

გამოყენებულია არამატერიალური ქონებრივი სიკეთე. ამდენად, მიზანშეწონილია სსკ-ის 372-ე მუხლის ნორმატიული შინაარსის იმგვარი განმარტება, რომ ის გავრცელდეს არა მხოლოდ ნივთებზე, არამედ ზოგადად, ქონებაზე, რომელიც სსკ-ის 147-ე მუხლის თანახმად, აერთიანებს როგორც ნივთებს, ისე არამატერიალურ ქონებრივ სიკეთეს.

7. კვლევის საფუძველზე განისაზღვრა პროკრედიტორული კონცეფციის აღიარების შედეგები და მესამე პირის მიერ ვალდებულების შესრულებისას მოვალის დაცვის საჭიროებები. მოვალის დაცვის საკითხი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, როცა მესამე პირის მოქმედება იწვევს მოვალისთვის ქონებრივი ზიანის მიყენებას. ზოგადად, მსგავსი შემთხვევების არსებობისას, მიზანშეწონილია მოვალე აღჭურვილ იქნეს უფლების დაცვის ეფექტიანი მექანიზმებით. ამგვარ შემთხვევად შეიძლება შეფასდეს ხანდაზმული მოთხოვნის მესამე პირის მიერ შესრულება. საქართველოს კანონმდებლობით განსახილველი

საკითხის მოუწესრიგებლობის პირობებში, მიზანშეწონილია მისი განმარტება განხორციელდეს სამართლის ზოგადი პრინციპების (სამართლიანობის, კეთილსინდისიერების) საფუძველზე. ვალდებულების შესრულების პროცესში მოვალის ნების სრული უგულებელყოფა არ უნდა იქნეს მიჩნეული მოვალის ინტერესებთან თავსებადად. მსგავსი დაშვება მარტოდენ წაახალისებდა კრედიტორის მიერ უფლების ბოროტად გამოყენებას და კეთილსინდისიერების პრინციპის საწინააღმდეგო მოქმედებას. ამასთან, მსგავსი შემთხვევის დაშვება და ხანდაზმული მოთხოვნის მოვალისათვის დაკისრება, მიზანშეწონილია შეფასდეს თავად ხანდაზმულობის მოთხოვნის არსთან შეუსაბამოდ. ხანდაზმულობის შესაგებლის გამოყენება წარმოადგენს მოვალის ექსკლუზიურ უფლებას, რომლის გამოყენებაც ამ უკანასკნელზეა დამოკიდებული. მესამე პირის მიერ ხანდაზმული მოთხოვნის შესრულების დაშვება ხანდაზმულობის შესაგებლის აღიარებას ილუზორულად აქცევდა. ამდენად, მიზანშეწონილად უნდა იქნეს მიჩნეული მესამე პირის მიერ

ხანდაზმული მოთხოვნის შესრულების ნამდვილობის მოვალის ნებაზე დაქვემდებარება და შესრულების საწინააღმდეგო ნების არსებობისას, მესამე პირისათვის მოვალის მიმართ მოთხოვნის უფლების მინიჭების გამორიცხვა.

8. კვლევის შედეგად საინტერესო მიგნებები დადგინდა თავდების პასუხისმგებლობის ფარგლებთან დაკავშირებით. აღნიშნული საკითხის განმარტების საჭიროება წარმოიშობა გენერალური საკრედიტო ხაზის ხელშეკრულების შემთხვევაში, ვინაიდან განსახილველი ხელშეკრულებისა და თავდებობის ხელშეკრულების დადება ხდება, როგორც წესი, ერთდროულად, თუმცა საბანკო კრედიტის ინდივიდუალური ხელშეკრულება ფორმდება მოგვიანებით. ამასთან, მსგავს შემთხვევაში, თითოეული საკრედიტო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, მოთხოვნის უზრუნველყოფისათვის აღარ მოითხოვება ცალკე თავდებობის ხელშეკრულების დადება, რადგან მსგავსი დაშვება მნიშვნელოვნად გაართულებდა სამოქალაქო ბრუნვას

და ხელს შეუშლიდა ბრუნვის სტაბილურობის მიზნის მიღწევას. სსკ-ი თუმცა ანიჭებს თავდებს მსგავს შემთხვევაში თავდაცვის ეფექტურ და ვარგის ინსტრუმენტებს, რაც გამოიხატება ხელშეკრულებაში თავდების პასუხისმგებლობის რაოდენობრივად განსაზღვრული მაქსიმალური თანხის მითითებით, მაინც შეიძლება წარმოიშვას სირთულეები. ამ შემთხვევაში თავდებს მოეთხოვება გამოიჩინოს საკმარისი წინდახედულება სწორედ თავდებობის ხელშეკრულების დადებისას ზღვრული თანხის მითითების პროცესში. აღნიშნული მექანიზმი სრულად უზრუნველყოფს თავდების ინტერესის სათანადოდ დაცვას, ამასთან, კრედიტორის უფლების ბოროტად გამოყენების პრევენციას, თუმცა თავდების ინტერესების ეფექტიანი დაცვის უზრუნველსაყოფად მიზანშეწონილად უნდა იქნეს მიჩნეული მტკიცების ტვირთის იმგვარი განაწილება, რომ თავდების მიერ კრედიტორის არაკეთილსინდისიერ ქმედებაზე აპელირებამ და შესაბამისი ფაქტების მითითებამ გამოიწვიოს მტკიცების ტვირთის შებრუნება. მსგავსი

განმარტება შეიძლება ასევე გამართლდეს კრედიტორის საბაზრო ძალაუფლებით.

9. კვლევის ფარგლებში გაანალიზებულ და იდენტიფიცირებულ იქნა სუბროგაციული მოთხოვნის რეალიზაციისას წარმოშობილი მთელი რიგი პრობლემები შესრულებაზე უფლებამოსილი და ვალდებული სუბიექტების განსაზღვრის, ასევე მისი მოთხოვნის ფარგლების თვალსაზრისით. სუბროგაციული მოთხოვნის გავრცელება დაზღვევის ყველა სახის მიმართ არ იქნა მიჩნეული მიზანშეწონილად, რაც დასაბუთდა სსკ-ის სისტემური განმარტებიდან და ცალკეული დაზღვევის სახის თავისებურებიდან. დაზღვევის იმ სახედ, რომლის მიმართაც არ უნდა გავრცელდეს სუბროგაციული მოთხოვნა, დასახელდა სიცოცხლის დაზღვევა. პირადი დაზღვევის სპეციფიკა, ზიანის დაზღვევისაგან განსხვავებით, მდგომარეობს იმაში, რომ ამგვარი ზიანის შეფასება ობიექტურად შეუძლებელია. ამდენად, ობიექტურ სირთულეს უკავშირდება ამ ზიანის კონკრეტული კომპენსაციის

გადახდის გზით დაკმაყოფილება. სწორედ აღნიშნული თავისებურების გათვალისწინებით მიზანშეწონილად იქნა მიჩნეული ამ ტიპის დაზღვევაზე სუბროგაციული მოთხოვნის გაუვრცელებლობა.

10. კვლევის შედეგად ერთ-ერთ პრობლემურ საკითხად განისაზღვრა მზღვეველის მიერ დამზღვევისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შემდეგ მზღვეველზე ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის გადასვლის ფარგლები და მოთხოვნის რეალიზაციის მექანიზმები. ზოგადად, მზღვეველის მიერ დამზღვევისათვის ანაზღაურებული თანხის მესამე პირისათვის უპირობოდ დაკისრება არ იქნა მიჩნეული მიზანშეწონილად შემდეგ გარემოებათა გამო: მზღვეველსა და დამზღვევს შორის დამყარებულია სახელშეკრულებო ურთიერთობა, რომელიც მხარეებს ანიჭებს კერძო ავტონომიის პრინციპის საფუძველზე ხელშეკრულების შინაარსის განსაზღვრის აბსოლუტურ თავისუფლებას, სუბროგაციული

მოთხოვნის შემთხვევაში კი მხარეთა შორის ვალდებულების წარმოშობის საფუძველია არა მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულება, არამედ არასახელშეკრულებო ვალდებულება, კერძოდ, როგორც წესი, დელიქტური ვალდებულება. სადაზღვევო ზიანისა და დელიქტის შედეგად მიყენებული ზიანის ერთმანეთთან გათანაბრება არ ჩაითვალა მიზანშეწონილად, ვინაიდან ისინი ხშირ შემთხვევაში შეიძლება არ იყოს ეკვივალენტური. შესაბამისად, გონივრულად არ იქნა მიჩნეული სამართალწარმოების პროცესში დამზღვევისათვის ასანაზღაურებელი თანხის ზიანის მიმყენებლისათვის უპირობოდ დაკისრება, საქმის ცალკეული გარემოებების ინდივიდუალური შეფასების გარეშე.

11. კვლევის შედეგად პირველად განხორციელდა ახალ - საპენსიო სამართლებრივ ურთიერთობაში ჩართულ სუბიექტთა სამართლებრივი სტატუსისა და მათი მდგომარეობის განსაზღვრა. საქართველოს კანონმდებლობის ანალიზის საფუძველზე დადგინდა დამსაქმებლის სტატუსი, რომელიც ამ

სამართალურთიერთობაში წარმოადგენს ვალდებულ პირს. მას ეკისრება შენატანების განხორციელების მოვალეობა ყოველგვარი საპასუხო შესრულების გარეშე. ამდენად, მსგავსი ჩართულობა, მიუხედავად ლეგიტიმური მიზნების არსებობისა, იწვევს დამსაქმებლის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუარესებას არანებაყოფლობითობის საწყისებზე. დამსაქმებლისაგან სრულიად განსხვავდება დასაქმებულის სამართლებრივი მდგომარეობა, რომელიც საპენსიო სქემაში ჩართვის სავალდებულო ფორმის მიუხედავად მნიშვნელოვან ქონებრივ სარგებელს იღებს, რაც მისი ინტერესების დაკმაყოფილების ვარგის სამართლებრივ საფუძველს ქმნის. ამ შემთხვევაში დასაქმებული გვევლინება არა მარტოდენ ვალდებულ სუბიექტად, არამედ ქონებრივი სიკეთის მიღებასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე უფლებამოსილ სუბიექტად. რაც შეეხება სახელმწიფოს მონაწილეობას ამ სამართლებრივ ურთიერთობაში, მისი როლი უნდა შეფასდეს მარტოდენ მოსახლეობის სოციალური დაცვისა და

უზრუნველყოფილი სიბერის უზრუნველყოფის ჭრილში, რაც სოციალური სახელმწიფოს პრინციპის რეალიზაციის გამოხატულებად გვევლინება.

12. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ საპენსიო სქემაში დამსაქმებელი გვევლინება უფლებრივი თვალსაზრისით ნაკლებად დაცულ სუბიექტად. არსებული საკანონმდებლო მოწესრიგება ხელყოფს დამსაქმებლის საკუთრების უფლებას, თუმცა აღნიშნულის გამართლებად დასახელდა პენსიის ჩანაცვლების კოეფიციენტი და კაპიტალის ბაზრის განვითარების ინტერესები.

13. კვლევის შედეგად პირველად განხორციელდა ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა საკითხის ანალიზი ციფრულ ეპოქაში ციფრულ პლატფორმებზე ხელშეკრულების დადებისას, ამ დროს არსებული ხარვეზებისა და შესაძლო რისკების იდენტიფიცირება. კვლევის შედეგად ყურადღება გამახვილდა ზოგადად ციფრულ პლატფორმებზე

ხელშეკრულების დადების რისკებზე, კერძოდ, ამ დროს მომხმარებლისათვის/შემძენისათვის ბუნდოვანი და გაურკვეველია, ვისთან ამყარებს სამართლებრივ ურთიერთობას, უფრო მეტიც, არ არის გამიჯნული პლატფორმის პროვაიდერისა და მესამე პირის/გამყიდველის პასუხისმგებლობის ფარგლები, მათი სამართლებრივი სტატუსი და ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულების ან შეუსრულებლობის შემთხვევაში პასუხისმგებელი სუბიექტები. სწორედ აღნიშნული პრობლემა ქმნის დაბრკოლებებს მით უფრო იმ ფონზე, როცა უფრო და უფრო აქტუალური ხდება ისეთ ციფრულ პლატფორმებზე ვაჭრობა როგორცაა Amazon, eBay და სხვ. ამდენად, მომხმარებელთა ინტერესების დაცვა და ეფექტური სამართლებრივი ჩარჩოს უზრუნველყოფა, მათ შორის, სამართალურთიერთობის მონაწილე სუბიექტთა შორის პასუხისმგებლობის განაწილების კუთხით განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონედ იქნა მიჩნეული.

14. კვლევის შედეგად ციფრულ პლატფორმაზე ხელშეკრულების დადების შემთხვევაში ერთ-ერთ პრობლემად განისაზღვრა ვალდებულების შესრულების სუბიექტთა იდენტიფიცირების შეუძლებლობა უფლების დაცვის თვალსაზრისით. კერძოდ, უფლების დაცვის მიზნით სარჩელით სასამართლოსადმი მიმართვისას მხარეს ეკისრება ვალდებულება წარადგინოს საქარველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ დამტკიცებული სარჩელის ფორმები. სარჩელის ფორმის დაუცველად წარდგენის შემთხვევაში კანცელარია არ დაარეგისტრირებს სარჩელს. სარჩელში სავალდებულოა მოპასუხის საიდენტიფიკაციო მონაცემების მითითება, როგორცაა მოპასუხის სახელი, გვარი, პირადი ნომერი (იურიდიული პირის შემთხვევაში - საიდენტიფიკაციო ნომერი). ამდენად, თუ მხარისათვის უცნობია პასუხისმგებელი სუბიექტი, არსებითად რთულდება და ხშირ შემთხვევაში შეუძლებელი ხდება უფლების დაცვა. სწორედ ამიტომ მნიშვნელოვანია „ელექტრონული კომერციის შესახებ“ საქართველოს კანონის საერთაშორისო

დირექტივებთან სრული ჰარმონიზაცია, რის შედეგადაც უზრუნველყოფილ იქნება, მომხმარებლთა და მოვაჭრეთა სამართლებრივი უსაფრთხოება, ნათელი და განჭვრეტადი სამართლებრივი ჩარჩოს მიღების გზით, რომელიც დაეყრდნობა არსებითი მნიშვნელობის სამართლებრივ კონცეფციებს და დაარეგულირებს საერთაშორისო ვაჭრობასთან დაკავშირებულ ასპექტებს. სწორედ მსგავსი კანონმდებლობის შემუშავებით შეიძლება დასრულდეს გაურკვეველობა აღნიშნულ ბაზარზე.

15. კვლევის შედეგად გამოიკვეთა „ელექტრონული კომერციის შესახებ“ საქართველოს კანონით მოცემული საინფორმაციო საზოგადოების მომსახურების შინაარსის ფართოდ ინტერპრეტირების საჭიროება და მის ქვეშ ნებისმიერი ელექტრონული ფორმით თუ ელექტრონული მოწყობილობების მეშვეობით დამუშავებული და მიწოდებული მომსახურების მოქცევა, რომელიც ხორციელდება მხარეთა ფიზიკურად დასწრების გარეშე. საკითხის მსგავსი განმარტება მისცემს

მომხმარებლებს ინტერესების დაცვის მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს, შედეგად, წახლისებს ციფრული პლატფორმების გამოყენებით სამართლებრივი ურთიერთობების დამყარებასა და უფლების ეფექტიანი დაცვის შესაძლებლობას.

16. მომხმარებლთა ინტერესების დაცვის მიზნით (ვინაიდან გაურკვეველი რჩება ელექტრონული ხელშეკრულების დადებისას ხელშეკრულების მხარის ვინაობა), კვლევის ფარგლებში შემთავაზებულ იქნა ბიზნეს ოპერატორის მიმართ მკაცრი მოთხოვნების დადგენის რეკომენდაცია ბრუნვის ე.წ. სუსტ მონაწილესთან შედარებით. აღნიშნული გამოიხატება იმაში, რომ თუ ბუნდოვანია შეთავაზებული ბიზნეს მოდელი, ბიზნეს ოპერატორი მიზანშეწონილია განხილულ იქნეს არა მხოლოდ სერვისის შემომთავაზებლად, არამედ ასევე სერვისის მიმწოდებლადაც და ამის მიხედვით მოხდეს მისი პასუხისმგებლობის განსაზღვრა.

17. კვლევის შედეგად მხარდაჭერილ იქნა პოზიცია, რომლის თანახმად, პლატფორმის ოპერატორი მარტოდენ შუამავლად თუ თავად პროვაიდერად განხილვა უნდა გადაწყდეს ობიექტური მიმღების ჰორიზონტიდან. კერძოდ, აღნიშნული დამოკიდებულ უნდა იქნეს პლატფორმის მომხმარებლების მიერ გონივრული განსჯისა და და ყველა ობიექტურად შეცნობადი გარემოების გათვალისწინების შესაძლებლობაზე. ამდენად, ციფრული პლატფორმის პროვაიდერის მიერ იმგვარი ინფორმაციის განთავსება ვებგვერდზე, რომელმაც საშუალო ინტერნეტ მომხმარებელში შეიძლება წარმოიშვას უშუალოდ მოვაჭრის პიროვნების ან სტატუსის თაობაზე ბუნდოვანება, უნდა ჩაითვალოს საკმარის საფუძვლად ამ უკანასკნელისათვის პასუხისმგებლობის დასაკისრებლად.

18. კვლევის შედეგად, მომხმარებლის ინტერესების დაცვისა და შემდგომი რისკების თავიდან არიდების მიზნით მიზანშეწონილად იქნა მიჩნეული, პრაქტიკის გაზიარება ოპერატორისათვის მომხმარებლის

გაფრთხილებისა და ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულების თაობაზე, თუ ამ უკანასკნელისათვის ცნობილია ცალკეული გარემოებების თაობაზე, რომელთაც შეიძლება არსებითად დააბრკოლონ კლიენტის სახელშეკრულებო მიზნების მიღწევა ან არსებითი გავლენა მოახდინონ მომხმარებლის არჩევანზე, დადოს ხელშეკრულება. ოპერატორის მიერ ინფორმაციის მიუწოდებლობა უნდა ჩაითვალოს ვალდებულების შეუსრულებლობად და წარმოშვას კონკრეტული სამართლებრივი შედეგები.

პროვაიდერის ხელმისაწვდომობასა და მომხმარებლისათვის მისაწოდებელ ინფორმაციასთან დაკავშირებით მიზანშეწონილია განმარტება დაეფუძნოს „მომხმარებლის უფლებების დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონს, რომელიც თავის მხრივ ეფუძნება „მომხმარებელთა უფლებების თაობაზე“ ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2011 წლის 25 ოქტომბრის 2011/83/EC დირექტივას და გონივრულად ჩაითვალოს მოვაჭრისათვის ელექტრონული ფოსტის მისამართისა და ფაქსის

თაობაზე ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულების დადგენა, თუ ამ უკანასკნელს ეს ინფორმაცია გააჩნია და გადაცემა არ მიაყენებს ზიანს. ამასთან, მომხმარებელთა უფლებების დაცვის მაღალი სტანდარტის შენარჩუნების მიზნით, მიზანშეწონილად უნდა იქნეს მიჩნეული შუამავლის გამყიდველად მიჩნევა და ნაკლიანი შესრულების შემთხვევაში პასუხისმგებლობის ასევე ამ უკანასკნელისათვის დაკისრება, თუ შუამავლის მიერ უგულებელყოფილ იქნა მომხმარებლისათვის მოვაჭრის თაობაზე ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულება.

19. ტექნოლოგიის განვითარების გზაზე მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს პერსონალური მონაცემების კონფიდენციალურად დაცვის ვალდებულების შესრულება, ვინაიდან დისტანციური ხელშეკრულების დადებისას მომხმარებლებს თავად უწევთ თავიანთი პერსონალური მონაცემების ხელმისაწვდომად გახდომა. ცალკეულ შემთხვევაში, მაგ., სამიუბო სისტემის მიმართ პასუხისმგებლობის

დაკისრებამ და პერსონალური მონაცემების დამუშავების კანონიერების კონტროლის დადგენამ შესაძლოა მნიშვნელოვნად გაართულოს საძიებო სისტემის ფუნქციონირების პროცესი. ამდენად, მონიტორინგის ზოგადი ვალდებულების დაკისრება შეიძლება არ იქნეს გონივრული, თუმცა ინფორმაციის გამჟღავნების ან კანონიერების დარღვევისას ეფექტიანი რეაგირება (მათ შორის ინფორმაციის წაშლა) და მონაცემთა უსაფრთხოების მიზნით ვარგისი ღონისძიებების გატარება უნდა იქნეს პირადი ცხოვრების პატივისცემის უფლების დაცვის ვარგისი მექანიზმად დასახელებული.

20. კვლევის შედეგად გაზიარებულ იქნა მოსაზრება, რომლის მიხედვითაც, სახელშეკრულებო ქსელები, როგორც წესი, ძალიან ფორმალიზებულია, როდესაც მსხვილ მრავალეროვნულ ფირმებს შორის სტრატეგიული ალიანსები მყარდება, მაშინ, როდესაც ფორმალური და არაფორმალური პირობების უფრო დაბალანსებული კომბინაცია არსებობს მცირე და საშუალო საწარმოების შემადგენლობით შემდგარ

სახელშეკრულებო ქსელებში. ამ უკანასკნელის ფარგლებში ფორმალური შეთანხმებების დონე იზრდება მათ ინტერნაციონალიზაციასთან ერთად, ხოლო არაფორმალური შეთანხმებების უფრო მაღალი ხარისხი არსებობს შიდა ქსელებში.

21. კვლევის შედეგად დადგენილ იქნა, რომ საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით ავტოსატრანსპორტო საშუალებების რეგისტრაციასთან დაკავშირებული პროცედურა არ უნდა იქნეს შეფასებული კერძოსამართლებრივ აქტად, არამედ უდავოდ უნდა მიეკუთვნოს საჯაროსამართლებრივი ურთიერთობის სფეროს. აღნიშნული შეიძლება დასაბუთდეს თავად მომწესრიგებელი ჩარჩოს - „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პრეამბულით, რომელშიც მოქმედების სფეროდ განსაზღვრულია საავტომობილო ტრანსპორტის საქმიანობის სამართლებრივი, ეკონომიკური და ორგანიზაციული საფუძვლების დადგენა, რაც

თავისი შინაარსის საჯარო ინტერესის დაცვას ემსახურება.

სატრანსპორტო საშუალების რეგისტრაცია არ წარმოადგენს სამოქალაქო-სამართლებრივ აქტს, არამედ ემსახურება საავტომობილო ტრანსპორტის სამართლებრივი და ორგანიზაციული საფუძვლების საჯარო სამართლებრივ მოწესრიგებას, მოძრაობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნის მიღწევას, რაც თავისი სამართლებრივი ბუნებით სცდება კერძო სამართლის სფეროს და ადმინისტრაციული სამართლის სფეროს კუთვნილებას წარმოადგენს. ამდენად, ავტოსატრანსპორტო საშუალებების რეგისტრაცია სრულად მიეკუთვნება საჯაროსამართლებრივი მოწესრიგების ფარგლებს და არ არის ვარგისი ნივთზე საკუთრების უფლების წარმოშობის სამტკიცებლად. ამის საპირისპიროდ, „სავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონის 9¹ განსაზღვრავს მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე საკუთრების შექმნის წესს, კერძოდ, დასახელებული მუხლის შესაბამისად,

მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე პირის საკუთრების უფლების წარმოშობა იურიდიულ ძალას იძენს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირში – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოში რეგისტრაციის მომენტიდან. საკუთრების შეძენის შესაბამის ორგანოში რეგისტრაციის ფაქტთან დაკავშირება ჩანაწერი წარმოშობს ბუნდოვანებს სამართალურთიერთობის მონაწილეთა შორის. სწორედ დასახელებული ბუნდოვანების აღმოფხვრის მიზნით მოითხოვება ამ ცვლილების მიღება.

22. ავტოსატრანსპორტო საშუალების მესაკუთრის იდენტიფიცირებისა და სამართლებრივი განსაზღვრულობის უზრუნველსაყოფად, რაც სამართლებრივი სახელმწიფოსა და სამართლებრივი უსაფრთხოების პრინციპების რეალიზაციის ვარგის სამართლებრივ მექანიზმს ქმნის, მიზანშეწონილად უნდა იქნეს მიჩნეული კანონის საკმარისი სიცხადით ჩამოყალიბება, კერძოდ, „საავტომობილო

ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონის 9¹ მუხლი, რომელიც არეგულირებს მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე საკუთრების უფლების წარმოშობის წესს, იმგვარი ჩამოყალიბება, რომელიც დააზუსტებს დასახელებული ნორმის მიზანს და მიუთითებს ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე არა საკუთრების წარმომშობ, არამედ მოძრაობის უსაფრთხოების მიღწევის ინტერესზე. ამდენად, ყოველგვარი ბუნდოვანების თავიდან აცილების მიზნით არსებული საკანონმდებლო მოწესრიგების გათვალისწინებით მიზანშეწონილია „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების განხორციელება და 9¹ მუხლის შემდეგი რედაქციით ჩამოყალიბება:

„მუხლი 9¹. მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე რეგისტრაციის მიზნები

საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული გამონაკლისების გარდა, მოძრაობის უსაფრთხოების მიზნებისათვის,

მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე პირის საკუთრების უფლების წარმოშობილად მიიჩნევა საჯარო სამართლის იურიდიულ პირში – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოში რეგისტრაციის მომენტიდან.“.

23. ზემოთდასახელებულის გარდა, აუცილებელია აღინიშნოს, რომ მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე საკუთრების შეძენის წესს ადგენს „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონი, რომელიც თავისი შინაარსით განსხვავდება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით განსაზღვრული მოძრავ ნივთებზე საკუთრების შეძენის წესისაგან. „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანა საჭიროა, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ნორმის ადრესატებისათვის მოსალოდნელი სამართლებრივი შედეგის განჭვრეტა, წარმოდგენილ საკანონმდებლო რეგლამენტაციებს შორის ბუნდოვანების აღმოფხვრა

და არსებულ სასამართლო პრაქტიკასთან შესაბამისობის დადგენა.

ამგვარი ცვლილების განხორციელებით უფრო მკაფიოდ განისაზღვრება მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე რეგისტრაციის მიზნები და ის არ იქნება მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე საკუთრების წარმომშობი ბუნების, შედეგად, აღმოიფხვრება მექანიკურ სატრანსპორტო საშუალებაზე საკუთრების წარმოშობასთან დაკავშირებული პრობლემური ასპექტები.

აღსანიშნავია, რომ საკითხის შემოთავაზებული გადაწყვეტა უზრუნველყოფს სამართლებრივი სიცხადისა და განსაზღვრულობის მიზნის მიღწევას, თუმცა ვერ მოახდენს პრობლემის სრულყოფილად გადაჭრას შემდეგ გარემოებათა გამო: საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომში - სსკ) 198-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი სარჩელის უზრუნველყოფის ერთ-ერთ ღონისძიებად ითვალისწინებს ყადაღის დადებას ქონებაზე. ამასთან,

სასამართლოს გარდა, სახელმწიფოს მიმართ არსებული დავალიანების დაფარვის უზრუნველსაყოფად, ქონებაზე (მათ შორის, ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე) ყადაღის დადებას ახორციელებს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახური. იმ შემთხვევაში, თუ ყადაღს დაქვემდებარებულ ქონებას წარმოადგენს ავტოსატრანსპორტო საშუალება, სასამართლო, ისევე როგორც საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახური, ხელმძღვანელობს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტის საინფორმაციო ცენტრის მიერ გაცემული ცნობით. საინფორმაციო ცენტრში აღირიცხება მარტოოდენ რეგისტრირებული მონაცემები. ამდენად, იმ შემთხვევაში, თუ ავტოსატრანსპორტო საშუალების გასხვისების მიუხედავად არ მომხდარა სარეგისტრაციო მონაცემებში ცვლილებების ასახვა, ყადაღის დადება ხდება ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე სსიპ - საქართველოს შინაგან საქმეთა მომსახურების სააგენტოში ავტოსატრანსპორტო

საშუალების მესაკუთრედ რეგისტრირებული პირის ვალდებულების უზრუნველსაყოფად. შემდგომ მესაკუთრეს, როგორც შესრულების განხორციელებაზე არაუფლებამოსილ პირს, უწევს სასამართლოსადმი მიმართვა ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების მოთხოვნით, რაც იწვევს სასამართლოს უფრო მეტად გადატვირთვას. ამასთან, საქმის განხილვის ვადების გათვალისწინებით ხდება ავტოსატრანსპორტო საშუალების მესაკუთრის ინტერესების არსებითად ხელყოფა, ვინაიდან ამ უკანასკნელს აღარ შეუძლია საკუთრების თითოეული კომპონენტით (ფლობა, სარგებლობა, განკარგვა) სარგებლობა.

ზემოაღნიშნული პრობლემების აღმოფხვრის, სამოქალაქო ბრუნვის სიმარტივისა და ბრუნვის მონაწილეთა ინტერესების ეფექტიანი დაცვის უზრუნველსაყოფად იმ შემთხვევაში, თუ არ იქნება გაზიარებული „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონის 9¹ მუხლში ცვლილების შეტანის თაობაზე ზემოაღნიშნული

ინიციატივა, მიზანშეწონილია ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე საკუთრების შეძენის მიმართ სპეციალური მოწესრიგების დადგენა და ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე საკუთრების შეძენის წესის რეგისტრაციის განხორციელების ფაქტთან დაკავშირება. აღნიშნული უბიძგებს სამოქალაქო ბრუნვის მონაწილეებს უფრო მეტი წინდახედულების გამოჩენისა და საკუთრების უფლების რეგისტრაციისაკენ.

მსგავსი პროექტის მიღების მიზნად შეიძლება დასახელდეს ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე საკუთრების შეძენასთან დაკავშირებით არსებულ სასამართლო პრაქტიკასთან ამ კანონის შესაბამისობის უზრუნველყოფა. შედეგად, სამართლებრივ ბუნდოვანებასთან დაკავშირებული პრობლემის აღმოფხვრა.

ამდენად, მიზანშეწონილია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსს 186-ე მუხლს დაემატოს შემდეგი შინაარსის 1² ნაწილი:

➤ „1¹. ავტოსატრანსპორტო საშუალების შესაძენად აუცილებელია გარიგების წერილობითი ფორმით დადება და ამ გარიგებით განსაზღვრული საკუთრების უფლების შემძენზე საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოში რეგისტრაცია.“

სასამართლოს ზემოაღნიშნული განმარტების საწინააღმდეგოდ, იმ შემთხვევაში, თუ კანონმდებლის ნება იქნება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოსათვის საკუთრების წარმომშობის როლის მინიჭება, რაც შეიძლება მიზანშეწონილად ჩაითვალოს ავტოსატრანსპორტო საშუალების, როგორც მომეტებული საფრთხის წყაროს შინაარსიდან გამომდინარე, აუცილებელია აღნიშნული საკანონმდებლო დონეზე დეკლარირებაც, რაც სწორედ 186- მუხლის 1² ნაწილის დამატებით რეალიზდება. კერძოდ, მიუხედავად იმისა, რომ ავტოსატრანსპორტო საშუალების მიმართ მოქმედებს

იურიდიული ფიქცია, რომლის მიხედვითაც, ის წარმოადგენს უძრავ ნივთს, უდავოა, რომ მისთვის დამახასიათებელი ნიშნების გათვალისწინებით, ავტოსატრანსპორტო საშუალება არის მოძრავი ნივთი, ვინაიდან ექვემდებარება გადაადგილებას.

ამდენად, აუცილებელია მოძრავ ნივთზე საკუთრების შექმნის მომწესრიგებელ ნორმებში სპეციალური მოწესრიგების დადგენა, რომელიც უშუალოდ ავტოსატრანსპორტო საშუალების, როგორც მომეტებული საფრთხის წყაროს, საკუთრების შექმნის წესს დაარეგულირებს. აღნიშნულის საჭიროება შეიძლება რამდენიმე ფაქტორით გამართლდეს:

- სამართლებრივი განსაზღვრულობის მოთხოვნის დაცვის აუცილებლობით, რაც სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან კომპონენტს შეადგენს;
- კანონმდებლის კვალიფიციური დუმილის დარღვევის თავიდან აცილების, შედეგად

ხელისუფლების დანაწილების პრინციპის დაუბრკოლებლად რეალიზაციის მიზნებიდან გამომდინარე.

საგულისხმოა, რომ იმ შემთხვევაში, თუ სახეზეა კანონმდებლის კვალიფიციური დუმილი, სასამართლოს მიერ საკითხის განსხვავებული განმარტება ხელისუფლების დანაწილების პრინციპთან არათავსებადია. ამდენად, მნიშვნელოვანია დემონსტრირდეს კანონმდებლის აშკარა ნება, რაც თავის მხრივ შეზღუდავს სასამართლოს დისკრეციას.

24. კვლევის შედეგად განისაზღვრა სატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე პასუხისმგებელი სუბიექტი. მოქმედი კანონმდებლობით სატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე პასუხისმგებელი სუბიექტის განსაზღვისათვის არსებითი მნიშვნელობა ენიჭება სატრანსპორტო საშუალების მფლობელის დადგენას,

რა დროსაც ნივთის მფლობელად მიჩნევისთვის მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული პირის მიერ ავტოსატრანსპორტო საშუალების გამოყენების ფარგლები, მოცულობა, კერძოდ, თუ ავტოსატრანსპორტო საშუალება პირს გადაცემული აქვს დროებით სარგებლობაში იმგვარად, რომ ამ უკანასკნელს ენიჭება საკუთარი შეხედულებისამებრ მისი გამოყენებისა და ნივთის გამოყენების შედეგად სარგებლის მიღების შესაძლებლობა, ეს უკანასკნელი უნდა იქნეს ჩაითვალოს მფლობელად; ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე ხარჯების გაწევისა და მოვლაზე პასუხისმგებელ სუბიექტთა წრე.

25. ავტოსატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციის შედეგად მიყენებული ზიანის მესაკუთრის (პირდაპირი მფლობელი) მიერ ანაზღაურებისას, რომელსაც არ მიუძღვის ბრალი ზიანის დადგომაში, ამ უკანასკნელს უნდა მიენიჭოს მიყენებული ზიანის უშუალოდ ზიანის მიმყენებლისაგან (არაპირდაპირი მფლობელი - მოიჯარე, დამქირავებელი, მონათხოვრე, შემნახველი და სხვ.) ანაზღაურების მოთხოვნის

უფლება. საკითხის მსგავსი გადაწყვეტა უბიძგებს ავტოსატრანსპორტო საშუალების არაპირდაპირ მფლობელს უფრო მეტი წინდახედულებისა და სიფრთხილის გამოჩენისაკენ, რაც სსკ-ის 999-ე მუხლის ერთ-ერთ მიზანს წარმოადგენს.

26. კვლევის შედეგად განისაზღვრა 7 წლამდე ბავშვის დავალების გარეშე სხვისი საქმეების შესრულების სუბიექტად მიჩნევის საკითხი. ვინაიდან საკითხი შეეხება ბავშვის ინტერესების დაცვას, საკითხის შეფასებისას ამოსავალი უნდა იყოს ბავშვის საუკეთესო ინტერესების დაცვის მიზანი. სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობა, კერძოდ, სსკ-ის მე-12 მუხლის მე-6 ნაწილი ქმედუუნარო პირის სტატუსს ანიჭებს მარტოოდენ 7 წლამდე ასაკის პირს (მცირეწლოვანს). ბავშვის უფლებათა კოდექსი მე-3 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, ბავშვად მიიჩნევა 18 წლამდე არასრულწლოვანს. ამდენად, ვინაიდან ბავშვის უფლებათა კოდექსის მიზნებისათვის 7 წლამდე არასრულწლოვანი (მცირეწლოვანი) ბავშვს წარმოადგენს,

მნიშვნელოვანია აღნიშნული საკითხი შეფასდეს სწორედ ბავშვის უფლებათა კოდექსში გამტკიცებულ პრინციპებთან მჭიდრო კავშირში.

სადავო საკითხის გადაწყვეტისას არსებობს დავალების გარეშე სხვისი საქმეების შემსრულებლად ბავშვის (7 წლამდე პირის) მიჩნევა შეიძლება უკავშირდებოდეს როგორც რისკებს, ისე უპირატესობებს. მაგ., იმ შემთხვევაში, თუ 7 წლამდე პირი შეასრულებს სხვის საქმეს იმგვარად, რომ შესრულება მეპატრონის ინტერესთან თავსებადია, ეს უკანასკნელი ვერ მოითხოვს გაწეული ხარჯების ანაზღაურებას სწორედ სამართალსუბიექტად არაღიარების საფუძვლით, მაშინ როცა ანალოგიური საქმის სხვა პირის მიერ შესრულებისას ეს უკანასკნელი ისარგებლებს უპირატესობით.

მსგავსი მიდგომა არ უნდა ჩაითვალოს არასრულწლოვნის ინტერესების უფლებების დაცვის ეფექტურ მექანიზმად, ვინაიდან ბავშვის საკუთრება გაწეული ხარჯების ოდენობით მცირდება. მეორე

მხრივ, საკითხის ამგვარი გადაწყვეტა შეიძლება მიჩნეულ იქნეს არასრულწლოვნის ინტერესების დამცავ ნორმად, ვინაიდან დავალების გარეშე სხვისი საქმეების შესრულებისას შეიძლება წარმოიშვას ზიანი, რისი ანაზღაურების ვალდებულებაც შემსრულებელს დაეკისრება. ვინაიდან ამგვარი ზიანის მიყენების რისკების მომეტებულად დადგომის საფრთხე არსებობს 7 წლამდე პირის მიერ საქმეთა შესრულებისას, შეიძლება ამგვარი მიდგომა ბავშვის ქონებრივი ინტერესების დამცავ ნორმადაც იქნეს მიჩნეული. სწორედ ამიტომ საკითხის გადაწყვეტისას უნდა მოხდეს ცალკეული შემთხვევების ინდივიდუალური გარემოებების გათვალისწინება, მათ შორის, ბავშვის უნარებისა და დამდგარი შედეგების.

Grigol Robakidze University

with the rights of manuscript

Thea Jugeli

“Obligation Fulfillment Entities”

Educational program: Law

Thesis submitted for the academic degree of Doctor of Laws

Abstract

Tbilisi

2024

Grigol Robakidze University

Scientific supervisor:

Zurab Dzlierishvili,

Doctor of Law,

Professor

Thesis is accessible at the library of Grigol Robakidze University, Tbilisi, N3 Irina Enukidze (Agmashenebeli Alley 13th km)

Table of contents

Introduction.....	60
The tasks and objectives of the research.....	65
Scientific hypothesis.....	67
Conclusion.....	71

Introduction

On November 25, 1997, a new civil code came into effect in Georgia, which is the result of the reception of German law. Nevertheless, the legislation of Georgia as a whole more or less shares the spirit of the EU legislation, there are certain issues directly related to the subjects of the fulfillment of the obligation, which are not formulated or regulated with sufficient clarity, which creates practical difficulties and creates risks related to the protection of rights for the participants in legal proceedings. Among the mentioned issues, it is worth noting the difficulties related to the separation of the subjects of the obligation and the participants in legal proceedings; issues of sufficient definition of legislation protecting consumer rights when concluding a contract through a digital platform and compliance with international directives of the proposed protection; The problem of determining the subject responsible for the compensation of non-contractual obligations, in particular, damage caused during the operation of a motor vehicle, liability without fault, objective justification and sufficient determination of the legal framework. The legal regulation of the above-mentioned issues is characterized by

incomplete/fragmented and in many cases vague regulations, which increases the interest of research.

Following the development of public relations, the demand for establishing binding legal relations is increasing every day. The participants in legal relations, based on the principle of freedom of contract, often agree to a legal relationship that is not directly regulated by the Civil Code of Georgia. In case of fulfillment of the obligation, in order to effectively protect the right, first of all, the issue of identifying the entities responsible for the fulfillment of the obligation arises, which is not always a simple legal matter. Sometimes it is completely unclear to the party who is the person obliged to perform the performance before him. This is especially problematic in the digital age when concluding a contract on digital platforms. At this time, it is unclear for the user/acquirer with whom he is establishing a legal relationship, moreover, the issues of separating the scope of responsibility of the platform provider and the third party/seller, determining their legal status and identifying the responsible entity in case of non-fulfilment or non-fulfilment of the obligation are problematic. This problem creates obvious obstacles at a time when trading on such digital platforms

as Amazon, eBay is becoming more and more relevant. Thus, protecting the interests of consumers and providing an effective legal framework, including the distribution of responsibilities among the entities involved in litigation, acquires special importance. At the same time, in private legal relationships, it is of special importance to separate the subjects of the obligation relationship and the subjects of direct performance from each other and analyze their legal status. It is significant that in a separate legal relationship, a conflict may arise regarding the subjects of the fulfillment of the obligation, in particular, the fulfillment of the obligation by a third party may be opposed directly by the debtor based on objective grounds. In what cases can/cannot be taken into account the respectable basis of the debtor, what is the specificity of the process of determining the subjects of performance (in this case, the issue of the subjects of performance of the obligation within the framework of the pension reform is particularly interesting for the research, as a new qualitatively defined legal relationship), what is the effect of the performance of the obligation by a third party. It is the practical importance of the named issues that largely determines the relevance of the research topic.

The thesis examines the status of the subjects of the obligation fulfillment and their legal situation, the legal consequences of the fulfillment of the obligation in the case of contractual and non-contractual obligations, the relationship between the rights and duties of the participants of the obligation relations, as well as the subjects of the obligation fulfillment, the legal problems that may result from the development of modern global technologies are examined. In case of realizing the rights of participants of the digital platform. The paper defines the ways of solving legal problems, based on the analysis of national and foreign court practice and scientific literature, means of eliminating legislative gaps are developed, including proposals for making changes in legislative acts.

And based on the research, recommendations with theoretical and practical importance are offered.

It is significant that the discussion of the named issues requires a synthetic analysis and in-depth research of existing judicial practice and scientific literature. While working on the thesis, the legislation and judicial practice of both Georgia and foreign countries were studied, as well as the analysis of individual

decisions of the European Court of Human Rights and the Court of Justice of the European Union was carried out. For this purpose, the following research methods are used in the work: comparative-legal; systemic; analytical; abstraction; Analogy.

Scientific novelty of the work

1. For the first time, the dissertation paper carried out an in-depth analysis of the status of the subjects of the obligations under the Georgian legislation, their rights and duties, the participants of the obligation relationship and the issues of separation of the parties, based on the systematic research of the scientific literature and court practice. As a result of the research, the criteria for the separation of subjects and parties, the legal status of the subjects and the scope of rights and obligations were developed.

2. On the basis of the research, the analysis of the legal status of the persons involved in the network agreements as the subjects of the binding relationship was carried out and the existing problems were identified;

3. On the basis of the research, an in-depth analysis of the arrangements within the framework of the pension reform was carried out for the first time and relevant scientific conclusions were formed.

The tasks and objectives of the research

Research objectives:

- To study the status of the subjects of the obligation fulfillment and the legal procedure in relation to separate legal relations through the analysis of the legislation of Georgia and foreign countries;
- to identify the peculiarities related to the determination of the subjects of the obligation, in order to effectively protect the rights of the parties involved in legal proceedings;
- On the basis of the research, proposals for the improvement of the legislation will be developed, which will help the participants in legal relations to establish separate legal relations and anticipate legal consequences.

Research tasks:

- Analysis of the concept of obligation fulfillment and the legal status of subjects;

- A detailed review of the existing legislation in the legislation of Georgia and the identification of issues remaining outside the legislation;
- comparative analysis of legislation and judicial practice of countries with Anglo-American and continental legal systems;
- Research on compatibility of Georgian legislation with international legal acts (directives);
- Development of appropriate recommendations for the complete settlement of unresolved issues identified in the research process;
- Development of a draft of the relevant legislative changes to eliminate the identified legal gap regarding the status of the entities fulfilling the obligation.

Scientific hypothesis

In the process of fulfilling the obligation, the shortcomings related to the determination of the subjects of the fulfillment of the obligation and the scope of their authority are likely to be eliminated in case of harmonization of the relevant legislation of Georgia with the European directives and standards.

The thesis consists of an introduction, eight chapters and a conclusion.

The introductory part of the work includes discussion of such issues as: research problems and relevance of the research; the purpose of the research; research tasks; scientific hypothesis; structure; Scientific news.

The first chapter of the paper discusses the theoretical context of the research. The above-mentioned chapter includes discussions on the following issues: the essence and legal consequences of the fulfillment of the obligation through the analysis of the literature;

The second chapter of the paper is devoted to research and research methodology, where the research results are presented in the form of a summary.

The third chapter of the paper is devoted to the circle of subjects of the fulfillment of obligations. In this part, the necessary components for the fulfillment of another's obligation are discussed, in particular, the conscious fulfillment of another's obligation, as a necessary prerequisite for the fulfillment of the obligation by a third person, the third chapter of the paper includes a discussion on the cases of personal implementation of the performance, the peculiarity of the use of the right of withdrawal by the third person. In the same chapter, the issue of the relationship between the fulfillment of the obligation and the transfer of the debt by a third party is also discussed.

The fourth chapter of the paper talks about the scope of authority of the subjects of contractual obligation fulfillment, in particular, such guarantees of the debtor's protection during the fulfillment of the obligation by a third party, such as the means of proof of the fulfillment of the obligation: the effect of the fulfillment of an older obligation by a third party, as well as by guarantors, directly for the

debtor. In the same chapter, the means of protection of the guarantor, as a person jointly responsible for the fulfillment of the obligation, are discussed within the framework of the general credit agreement.

The fifth chapter deals with the peculiarities of determining the subjects of the obligation in the case of subrogation. The chapter discusses the essence of subrogation, the scope of transfer of subrogation claim to the insurer, practical difficulties related to the satisfaction of the claim by means of subrogation and ways to solve them.

The sixth chapter will deal with the peculiarities of fulfilling the obligation during the accumulated pension. The mentioned chapter talks about the essence of the existing system of accumulative pension, the fact of attribution of accumulative pension to public or private law, the status and legal status of the entities involved in the pension scheme, as well as the constitutional-legal aspects of the existing model of the pension scheme.

The seventh chapter will deal with the challenges related to the protection of the interests of the parties in the electronic commerce process. In this chapter, the legal regulation of electronic commerce, the essence of the digital platform, the parties, the legal arrangement protecting the interests of consumers, including in the context of personal data protection, are discussed.

The eighth chapter discusses the peculiarities of determining the circle of entities entitled to compensation for damages caused as a result of the realization of the source of increased danger, in particular, the separation of the owner of the vehicle as a person liable for compensation from the owner of the vehicle. In the same chapter, the court practice on the difficulties related to the determination of the legal status of the owner of the motor vehicle is evaluated. In the same chapter, it is discussed about the peculiarity of the subjects of performing other people's affairs without a task, their ability, as the necessary prerequisites for the origin of the request, the legal systems of both Georgia and other countries are analyzed.

The final part of the paper provides recommendations developed as a result of the research, the purpose of which is to improve the research issues in the legislation of Georgia, as well as to develop a uniform judicial practice.

Conclusion

The conclusions formed as a result of the research can be formulated as follows:

1. As a result of the research, the issue of the relationship between the subjects of the obligation and the subjects of the obligation was established. In particular, despite the relational nature of the obligation relationship, the subjects of the obligation may not always be identical to the subjects of the obligation. As a result, the choice of Georgian legislation in favor of the pro-creditor concept was highlighted, according to which, the debtor's consent is not required when fulfilling the obligation by a third party, moreover, his contrary will

is not a binding action for the creditor. In this case, the creditor will be equipped only with the authority to receive performance.

It is necessary to note the negative aspects of the recognition of the pro-creditor concept and the unconditional recognition of the creditor's absolute freedom and the priority of his will: this may cause difficulties in the process of protecting the debtor's interests, especially in the case when the creditor dishonestly rejects the performance carried out by a third party in the absence of grounds for refusal defined by law. Such an action by the creditor may create a threat of substantial damage to the debtor, as a result, risks of violating the reasonable balance between the interests of the debtor and the creditor in favor of the creditor. In such a case, it is appropriate to establish the fact of bona fide exercise of the right by the creditor and to ensure proper protection of the debtor's interests in case of misuse of the right by the creditor. One of the ways to protect the debtor's interests can be to consider the creditor as in default, as a result, transferring the

risk of accidental death and damage of the item to the creditor and rejecting the claim for damages from the debtor.

2. The irregularity of the legal consequences of the surrogate performance by a third party instead of the debtor should be considered as a shortcoming of the Civil Code, in particular, the legislator does not provide the possibility of admissibility of the surrogate performance by a third party instead of the debtor and foreseeing its legal consequences, while it directly indicates the use of the surrogate performance in the case of the debtor's performance of the obligation. on eligibility. Taking into account the role and legal status of the third party in the legal relationship, it should be considered appropriate to limit the performance of the obligation by the third party as a surrogate. A similar definition of the issue is in full compliance with the provisions of Article 442 of the Civil Code, which establishes the existence of mutual claims between two persons as one of the mandatory prerequisites for the

deduction of mutual claims. In the case of deduction of mutual claims by a third party, the mentioned element is not given, in particular, there are no mutual claims between the third party and the creditor, which also hinders the objective possibility of using this institution. Thus, in this case, on the basis of the systematic interpretation of the norms, the possibility of fulfilling the obligation by third parties as a surrogate should be excluded.

3. When determining the motives of the third party's performance of another's obligation, including in the case of conscious or unconscious performance, the eye of the recipient based on objective criteria should be considered decisive. Such resolution of the issue does not lead to deterioration of the legal status of the third party. Regardless of the above, it is recommended that third parties indicate their intention to fulfill their own or another person's obligation. Reference can be made in an explicit or conclusive form, which can also be regulated at the legislative level.

4. Based on the research, it was determined that as a result of the systematic analysis of the Georgian legislation, the performance of a strictly personal obligation by a third party instead of the debtor is not allowed. Despite the exclusion of performance of obligations of a strictly personal nature by a third party under Georgian legislation, when performing such performance, it should be considered appropriate to rely on the creditor's will to accept performance in order to protect the creditor's interests.
5. The existing permission in the legislation regarding the admissibility of the participation of helpers should be fully shared even in the case of a strictly personal relationship. Such a ban would only complicate civil turnover and hinder the debtor's ability to perform it, especially when there is a large volume of work.
6. As a result of the research, the need for a different interpretation of Article 372 of the Civil Code was

highlighted. Given the diversity of civil litigation, it is possible for a third party to have a personal interest in the orderly performance of the obligation instead of the debtor. According to the legislation of Georgia, this is provided in the case when a third party has any interest in the property of the debtor (Article 372 of the Civil Code) or when the property of a third party is used as a means of securing the debtor's claim and there is a real danger that the third party will lose his right due to non-fulfillment of the obligation. on the property. This is justified by the need to protect the interests of third parties. In addition, in the mentioned case, despite the fact that Article 372 of the Civil Code refers to things to which only physical objects belong, a narrow, literal interpretation of the article in question should not be made. A similar need to protect the interest of the third party and similar risks of violation of the right arise even when intangible property is used as a means of securing the claim. Thus, it is appropriate to interpret the normative content of Article 372 of the Civil Code in such a way that it applies not only to things, but also

to property in general, which, according to Article 147 of the Civil Code, includes both things and intangible property.

7. Based on the research, the results of the recognition of the pro-creditor concept and the needs of the debtor's protection during the performance of the obligation by a third party were determined. The issue of protection of the debtor is especially important when the action of a third party causes property damage to the debtor. In general, in the presence of similar cases, it is advisable for the debtor to be equipped with effective mechanisms for protecting the right. In such a case, the fulfillment of an elderly request by a third party can be considered. In the conditions of the disorder of the issue discussed by the legislation of Georgia, it is appropriate to interpret it on the basis of the general principles of law (justice, good faith). Complete disregard of the will of the debtor in the process of fulfilling the obligation should not be considered compatible with the interests of the debtor. Such an

admission would only encourage the creditor to abuse the right and act contrary to the principle of good faith. In addition, allowing such a case and imposing a seniority claim on the debtor, it is appropriate to assess it as inconsistent with the essence of the seniority claim itself. The use of the objection of limitation is the exclusive right of the debtor, the use of which depends on the latter. Allowing a third party to fulfill a seniority claim would render the recognition of the seniority objection illusory. Thus, it should be considered expedient to subordinate the validity of the fulfillment of the elderly demand by a third party to the will of the debtor and, in the presence of a will against fulfillment, to exclude the granting of the right of demand to the debtor to the third party.

8. As a result of the research, interesting conclusions were established regarding the scope of guarantor's responsibility. The need for clarification of the mentioned issue arises in the case of the general credit line agreement, since the agreement in question and

the guarantee agreement are concluded, as a rule, at the same time, although the individual bank credit agreement is concluded later. However, in such a case, depending on each credit agreement, a separate surety agreement is no longer required to secure the claim, because such an assumption would significantly complicate civil turnover and prevent the achievement of the goal of stability of turnover. Although the SCC provides guarantors with effective and suitable defense tools in such cases, which is expressed in the contract by specifying the maximum amount of the guarantor's liability, difficulties may still arise. In this case, the guarantor is required to show sufficient prudence in the process of specifying the threshold amount when concluding the guarantee agreement. The mentioned mechanism fully ensures the proper protection of the guarantor's interest, as well as the prevention of the abuse of the creditor's right, however, in order to ensure the effective protection of the guarantor's interests, it should be considered appropriate to distribute the burden of proof in such a way that the

guarantor's appeal to the creditor's unscrupulous action and reference to the relevant facts lead to the reversal of the burden of proof. A similar definition can also be justified by the market power of the creditor. of proof. A similar definition can also be justified by the market power of the creditor.

9. Within the framework of the study, a number of problems arising during the realization of the subrogation request were analyzed and identified in terms of determining the subjects authorized and obliged to perform, as well as the scope of its request. Spreading the subrogation claim to all types of insurance was not considered appropriate, which was justified by the systematic definition of the CSC and the peculiarities of individual types of insurance. The type of insurance against which the subrogation claim should not apply is life insurance. The specificity of personal insurance, unlike damage insurance, lies in the fact that it is impossible to objectively assess such damage. Thus, the satisfaction of this damage through

the payment of specific compensation is related to the objective difficulty. Taking into account the mentioned features, it was considered appropriate not to apply the subrogation requirement to this type of insurance.

10. As a result of the research, one of the problematic issues was defined as the scope of the transfer of the claim for compensation to the insurer after the compensation of the damage caused by the insurer to the insured, and the mechanisms for the realization of the claim. In general, it was not considered appropriate for the insurer to unconditionally charge the amount reimbursed to the insured by the third party due to the following circumstances: a contractual relationship is established between the insurer and the insured, which gives the parties absolute freedom to determine the content of the contract based on the principle of private autonomy, and in the case of a subrogation request, the basis for the origination of the obligation between the parties is not concluded between the parties contract, but non-contractual obligation, namely, as a rule,

tortious obligation. It was not considered appropriate to equate insurance damages and tort damages as they may not be equivalent in many cases. Accordingly, it was not considered reasonable to unconditionally charge the amount to be reimbursed to the insurer to the person who caused the damage, without an individual assessment of the individual circumstances of the case.

11. As a result of the research, the determination of the legal status and their condition of the subjects involved in the new pension legal relationship was carried out for the first time. Based on the analysis of the legislation of Georgia, the status of the employer was established, which represents the obliged person in this legal relationship. It has a duty to make contributions without any reciprocating performance. Thus, such involvement, regardless of the existence of legitimate goals, leads to the deterioration of the employer's economic situation at the beginning of involuntary. The legal status of the employee is completely different from the employer, who receives significant property

benefits despite the mandatory form of inclusion in the pension scheme, which creates a suitable legal basis for satisfying his interests. In this case, the employee appears not only as an obligated subject, but also as a subject authorized to receive property and improve the legal situation. As for the participation of the state in this legal relationship, its role should be evaluated only in terms of social protection of the population and ensuring old age, which appears as an expression of the realization of the principle of the social state.

12. As a result of the research, it was determined that the employer in the pension scheme appears as a less protected entity from the legal point of view. The existing legal arrangement infringes on the employer's property rights, although the pension replacement ratio and the interests of capital market development were cited as justifications.
13. As a result of the research, for the first time, the analysis of the issue of the subjects of the fulfillment of the

obligation was carried out in the digital era when concluding a contract on digital platforms, identifying the existing gaps and possible risks. As a result of the research, the attention was focused on the risks of concluding a contract on digital platforms in general, in particular, at this time it is unclear for the user/acquirer with whom he is establishing a legal relationship, moreover, the scope of responsibility of the platform provider and the third party/seller, their legal status and non-immediate fulfillment of obligations are not separated. or the entities responsible in case of non-compliance. The mentioned problem creates obstacles especially in the background when trading on such digital platforms as Amazon, eBay, etc. is becoming more and more relevant. Thus, protecting the interests of consumers and providing an effective legal framework, including the distribution of responsibilities among the entities involved in litigation, was considered to be of particular importance.

14. As a result of the research, in the case of concluding a contract on a digital platform, one of the problems was determined to be the impossibility of identifying the subjects of the obligation from the point of view of protection of rights. In particular, in order to protect the right, when applying to the court with a lawsuit, the party has the obligation to submit the lawsuit forms approved by the Supreme Council of Justice of Sarvelo. If the claim form is submitted unsecured, the Chancellery will not register the claim. In the claim, it is mandatory to indicate the defendant's identification data, such as the defendant's name, surname, personal number (in the case of a legal entity - identification number). Thus, if the responsible entity is not known to the party, it becomes essentially difficult and in many cases impossible to protect the right. That is why it is important to fully harmonize the Law of Georgia on "Electronic Commerce" with international directives, as a result of which the legal security of consumers and traders will be ensured, through the adoption of a clear and predictable legal framework,

which will be based on essential legal concepts and regulate aspects related to international trade. It is through the development of such legislation that the uncertainty in the mentioned market can be ended.

15. As a result of the research, the need to broadly interpret the content of information society services provided by the Law of Georgia on "Electronic Commerce" and include under it the services processed and delivered in any electronic form or through electronic devices, which are performed without the physical presence of the parties. Such a definition of the issue will provide users with an important tool for the protection of interests, as a result, it will encourage the establishment of legal relations using digital platforms and the possibility of effective protection of rights.

16. In order to protect the interests of consumers (since the identity of the party to the contract remains unclear when concluding an electronic contract), within the framework of the study, a recommendation was made

to establish strict requirements for the business operator for the so-called turnover. compared to the weaker participant. This is expressed in the fact that if the proposed business model is unclear, the business operator should be considered not only as a service offerer, but also as a service provider, and his responsibility should be determined accordingly.

17. As a result of the research, the position was supported, according to which, considering the platform operator as a sole intermediary or the provider itself should be decided from the objective receiver's horizon. In particular, it should depend on the ability of platform users to make reasonable judgments and take into account all objectively known circumstances. Thus, the placement of such information by the digital platform provider on the website, which may cause confusion in the average Internet user about the identity or status of the merchant, should be considered as a sufficient basis for the liability of the latter.

18. As a result of the research, in order to protect the interests of the user and avoid further risks, it was considered appropriate to share the practice of the obligation to warn the user and provide information to the operator, if the latter is aware of certain circumstances that may significantly hinder the achievement of the client's contractual goals or have a significant impact on the user's choice, to conclude a contract. Failure to provide information by the operator should be considered a breach of obligation and give rise to specific legal consequences.

19. In relation to the availability of the provider and the information to be provided to the user, it is appropriate to base the definition on the Law of Georgia "On the Protection of Consumer Rights", which in turn is based on the Directive 2011/83/EC of the European Parliament and the Council of October 25, 2011 on "Consumer Rights", and it is considered reasonable for the trader to provide an e-mail address and Determination of the obligation to provide information

regarding the fax, if the latter has this information and the transmission will not cause harm. In addition, in order to maintain a high standard of consumer rights protection, it should be considered expedient to consider the intermediary as a seller and in case of defective performance, to assign responsibility to the latter as well, if the obligation to provide information about the merchant to the consumer was neglected by the intermediary.

20. A significant challenge in the way of technology development is the fulfillment of the obligation to protect personal data confidentially, since when concluding a distance contract, users themselves have to make their personal data available. In individual cases, for example, imposing responsibility on the search engine and establishing control over the legality of personal data processing may significantly complicate the process of operation of the search engine. Thus, imposing a general obligation to monitor may not be reasonable, however, effective response to

information disclosure or violation of law (including deletion of information) and taking appropriate measures for data security should be considered as a suitable mechanism for protecting the right to respect for private life.

21. The research shared the opinion that contractual networks tend to be highly formalized when strategic alliances are established between large multinational firms, while a more balanced combination of formal and informal conditions exists in contractual networks composed of small and medium-sized enterprises. Within the latter, the level of formal agreements increases with their internationalization, while a higher degree of informal agreements exists within domestic networks.

22. As a result of the research, it was established that the procedure related to the registration of motor vehicles should not be evaluated as a private legal act, but should undoubtedly belong to the sphere of public legal

relations, according to the current legislation of Georgia. This can be justified by the preamble of the regulatory framework - "On Road Transport" Law of Georgia, in which the scope of action is defined as establishing the legal, economic and organizational foundations of the road transport activity, which serves to protect the public interest of its content.

Vehicle registration is not a civil-legal act, but serves the public legal regulation of the legal and organizational foundations of motor transport, achieving the goal of ensuring traffic safety, which by its legal nature goes beyond the sphere of private law and belongs to the sphere of administrative law. Thus, the registration of motor vehicles fully belongs to the scope of public legal regulation and is not suitable to prove the origin of the ownership right to the thing. In contrast, article 9¹ of the Law of Georgia "On Motor Transport" determines the procedure for acquiring ownership of a mechanical vehicle, in particular, in accordance with the named article, the origin of a

person's ownership right to a mechanical vehicle acquires legal force from the moment of registration in the legal entity of public law - the service agency of the Ministry of Internal Affairs of Georgia. Linking the record with the fact of registration of the property acquisition in the relevant body creates ambiguities among the participants in the legal proceedings. It is for the purpose of eliminating the named ambiguity that this amendment is requested.

23. In order to ensure the identification and legal certainty of the owner of the motor vehicle, which creates a suitable legal mechanism for the realization of the principles of the rule of law and legal security, it should be considered appropriate to formulate the law with sufficient clarity, in particular, Article 9¹ of the Law of Georgia "On Motor Transport", which regulates the right to ownership of a motor vehicle. the rule of origin, such a formulation that clarifies the purpose of the named norm and indicates the interest of achieving traffic safety, not the origin of ownership of the motor

vehicle. Thus, in order to avoid any ambiguities, taking into account the existing legislative order, it is appropriate to make changes to the Law of Georgia "On Road Transport" and to formulate Article 9¹ with the following wording:

"Article 9¹". Purposes of registration on a motor vehicle

In addition to the exceptions provided by the legislation of Georgia, for the purposes of traffic safety, a person's ownership right to a mechanical vehicle is considered to arise from the moment of registration in the legal entity of public law - the service agency of the Ministry of Internal Affairs of Georgia."

24. In addition to the above, it is necessary to note that the law of Georgia "On Motor Transport" establishes the rules for acquiring ownership of a mechanical vehicle, which differs in its content from the rules for acquiring ownership of movable objects defined by the Civil Code of Georgia. It is necessary to amend the Law of Georgia "On Motor Transport" in order to ensure the

foreseeability of the expected legal result for the addressees of the norm, to eliminate ambiguities between the presented legal regulations and to determine compliance with the existing judicial practice.

By implementing such a change, the purposes of registration on a motor vehicle will be more clearly defined, and it will not be of the origin of ownership of a motor vehicle, as a result, problematic aspects related to the origin of ownership of a motor vehicle will be eliminated.

It should be noted that the proposed solution to the issue ensures the achievement of the goal of legal clarity and certainty, however, it cannot completely solve the problem due to the following circumstances: Article 198, Part 2, Sub-Clause "A" of the Civil Procedure Code of Georgia (hereinafter - Civil Procedure Code of Georgia) is one of the claims the measure envisages confiscation of the property. In addition to the court,

the Revenue Service of the Ministry of Finance of Georgia seizes property (including motor vehicles) in order to ensure repayment of existing debts to the state. In the event that the seized property is a motor vehicle, the court, as well as the Revenue Service of the Ministry of Finance of Georgia, is guided by the notice issued by the Information Center of the Information and Analytical Department of the Ministry of Internal Affairs of Georgia. Only registered data is recorded in the information center. Thus, in the event that, despite the alienation of the motor vehicle, no changes have been reflected in the registration data, the motor vehicle is seized to ensure the obligation of the person registered as the owner of the motor vehicle in the Internal Affairs Service Agency of Georgia. Subsequently, the owner, as a person not entitled to execution, has to apply to the court for the release of the property from seizure, which causes the court to be overloaded even more. In addition, considering the terms of consideration of the case, the interests of the owner of the motor vehicle are essentially violated,

since the latter can no longer enjoy each component of the property (possession, use, disposal).

In order to eliminate the above-mentioned problems, to ensure the ease of civil traffic and the effective protection of the interests of traffic participants, in the event that the above-mentioned initiative to amend Article 9¹ of the Law of Georgia "On Motor Transport" is not shared, it is appropriate to establish a special regulation regarding the acquisition of motor vehicle ownership and the means of acquiring motor vehicle ownership. rule of registration Connecting to the fact of implementation. This encourages the participants of the civil turnover to show more prudence and to register the property right.

The purpose of adopting such a project can be to ensure compliance of this law with the existing judicial practice regarding the acquisition of ownership of a motor vehicle. As a result, the problem of legal ambiguity is eliminated.

Thus, it is appropriate to add part 1² of the following content to Article 186 of the Civil Code of Georgia:

- *„1¹. In order to purchase a motor vehicle, it is necessary to conclude a transaction in written form and to register the purchaser of the property right determined by this transaction in the Service Agency of the Ministry of Internal Affairs of Georgia.*

Contrary to the above-mentioned interpretation of the court, in the event that the will of the legislator is to assign the role of the originator of ownership to the service agency of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, which may be considered appropriate based on the content of the motor vehicle as a source of increased danger, it is necessary to declare it at the legislative level, which is exactly part 12 of Article 186 additionally realized. In particular, despite the fact that a legal fiction applies to a motor vehicle, according to which it is an immovable thing, there is no

doubt that, considering its characteristic features, a motor vehicle is a movable thing, since it is subject to movement.

Thus, it is necessary to establish a special arrangement in the regulating norms for the acquisition of ownership of movable property, which will directly regulate the manner of acquisition of ownership of a motor vehicle as a source of increased danger. The need for this can be justified by several factors:

- with the need to protect the requirement of legal certainty, which is one of the important components of the rule of law principle;
- Based on the goals of avoiding violation of the legislator's qualified silence, as a result of unhindered implementation of the principle of separation of powers.

It is significant that in the case of qualified silence of the legislator, a different interpretation of the issue by the court is incompatible with the principle of separation of powers.

Thus, it is important to demonstrate the clear will of the legislature, which in turn will limit the court's discretion.

25. As a result of the research, the entity responsible for the compensation of damages caused by the operation of the vehicle was determined. According to the current legislation, the determination of the owner of the vehicle is essential for the determination of the entity responsible for the compensation of the damage caused as a result of the operation of the vehicle, in which case the scope and extent of the use of the vehicle by a person should be taken into account in order to be considered the owner of the item, in particular, if the vehicle has been transferred to the person for temporary use in such a way, that the latter is granted the opportunity to use it at its own discretion and to receive benefits as a result of the use of the thing, the latter shall be considered the owner; The circle of subjects responsible for paying for and maintaining the motor vehicle.

26. When the owner (direct owner) who is not responsible for causing the damage is compensated for the damage caused as a result of the operation of the motor vehicle, the latter must be granted the right to request compensation for the damage caused directly from the person causing the damage (indirect owner - lessee, tenant, beggar, saver, etc.). Such a solution to the issue encourages the indirect owner of the motor vehicle to show more prudence and caution, which is one of the goals of Article 999 of the Civil Code.

27. As a result of the research, the issue of considering a child under the age of 7 as a subject of performing other people's affairs without assignments was determined. Since the issue concerns the protection of the interests of the child, the starting point in evaluating the issue should be the goal of protecting the best interests of the child. Civil procedure legislation, in particular, Article 12, Part 6 of the Civil Procedure Code grants the status of an incapacitated person only to a person under the age of 7 (a minor). In accordance with subsection "a" of

Article 3 of the Code of Children's Rights, a minor under the age of 18 is considered a child. Thus, since for the purposes of the Code of Children's Rights, a child under the age of 7 is a minor, it is important to evaluate the mentioned issue in close connection with the principles approved in the Code of Children's Rights.

When resolving a disputed issue, considering a child (a person under the age of 7) as a doer of someone else's affairs without a task can be associated with both risks and advantages. For example, if a person under the age of 7 performs the work of another person in such a way that the performance is compatible with the interest of the owner, the latter cannot claim compensation for the expenses incurred precisely on the basis of not being recognized as a legal entity, while when the similar work is performed by another person, this latter will enjoy the advantage.

Such an approach should not be considered as an effective mechanism for protecting the rights of the

minor's interests, since the property of the child is reduced by the amount of expenses incurred. On the other hand, such a resolution of the issue can be considered as a norm protecting the interests of minors, since when performing other's affairs without a task, damage may occur, the obligation of compensation of which will fall on the executor. Since there is a danger of excessive occurrence of risks of such damage when a person under 7 years of age performs tasks, such an approach can be considered as a norm protecting the property interests of the child. That is why the individual circumstances of individual cases should be considered when deciding the issue, including the child's abilities and future results.